

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките” по докторската програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство (Национална сигурност)”.

Автор на дисертационния труд: доц. д-р Кирил Николов Колев

Тема на дисертационния труд: Концептуален модел на управление на безопасността в морския транспорт

Изготвил становището: проф. д.ик.н. Димитър Канев Канев

Представеният за обсъждане дисертационен труд е представен като самостоятелно научно изследване с обем 451 стр. и съдържа увод, четири глави, заключение и използвана литература.

В началото на труда авторът аргументира изследването с необходимостта на достатъчно цялостна разработка за разрешаване на възникващите проблеми с управлението на безопасността в морския транспорт. За *обект* на изследването е предложен процесът на управление на безопасността в морския транспорт. *Предмет* на изследването са възможностите за формиране на концептуален системен модел на безопасността въз основа на анализа на съвместни n-мерни функционални сечения на аварийни процеси и процеси на управление на безопасността в морския транспорт. Тази релация добре отразява намеренията на автора, но се нуждае от известно прецизиране.

Основният научен проблем на представения дисертационен труд не е дефиниран в самата дисертация, а в автореферата към нея. При това намирам определението му за недостатъчно ясно и недостатъчно необосновано. Свързва се с подробност от национално-отговорно управление. След това се подразбира, че става въпрос за необходимостта от създаване на способности за вземане на ефективни решения в управлението на безопасността в морския транспорт. Самите термини национално-отговорно управление и ефективни решения не са дефинирани в дисертацията. Има определение за ефективност, но тя е непълна, състои се от едно изречение и е дадена едва на стр. 200 под линия).

Цел на работата е създаване на концептуален системен модел за управление на безопасността в динамично изменящата се среда на морските превози.

В съгласие с тази цел авторът си поставя три основни задачи:

1. Да анализира характеристиката на средата на безопасност в морския транспорт с използване на възможностите на цялостния системен подход за разкриване на специфичните опасности, обектите на въздействие, очакваните последствия, взаимоотношенията на интереси между различните участници и на тази основа определят предимствата и

недостатъците на възможностите за разрешаване на възникващите конфликти съществуващата нормативна уредба.

2. Да се анализират методите за изучаване на средата и процесите на развитие на аварии и управление на безопасността в морския транспорт и се определят възможностите за създаване на цялостни моделни сценарии.

3. Да се анализират моделите на управление на безопасността за определяне на условията (необходимостта от използването на допускания, необходими ограничения, възникващи неопределености и свързаната пределност на управлението) за тяхното практическо използване в морския транспорт.

4. Да се разкрият управленските възможности (анализ, оценка, вземане на решения) и тяхното отражение в развиващите изисквания към създаване на способности за управление на безопасността на пристанищните съоръжения /плавателните средства/ при отчитане на нееднозначните обществени интереси и отношения към възможните негативни последици.

Пропуск на автора е, че не направил оценка реалистични ли са целта и задачите: изследването има ли методологични и теоретични предпоставки, осигурено ли и ресурсно постигането на целта и задачите.

Необходимо е също още в началото авторът да изясни технологията на изследването си като прецизира отговорите на въпросите:

- коя е теоретичната основа на изследването;
- кои са източниците на информация и как тя ще бъде събрана и проверена;
- осигурява ли технологията на изследването връзката от практиката, към теорията и обратната връзка от теорията, към практиката.

Въпреки критичните ми бележки, като цяло научният труд е посветен на актуална тематика и представлява завършено изследване на критична за практиката проблематика. Разглежда важни въпроси, засягащи управлението на безопасността на морския транспорт.

Архитектурата на изследването включва четири глави и заключение. Полезно би било също всяка глава да започва с кратко описание на намеренията на автора в нея.

Дисертантът демонстрира висока компетентност, задълбоченост и добросъвестност на изследването. Показва добра информираност по разглежданите въпроси и се основава на авторитетни теоретични източници. Ползва съвременен математичен апарат и аналитични методи за анализ, с отчитане на съвременните статистически решения, моделиране на процесите на търсене на тяхната оптимизация. Притежава лек и разбираем стил на изложение. Авторът също познава литературата и научните достижения в конкретната научна област, умее да откроява

нерешените проблеми в нея, притежава потенциал да систематизира съществуващите научни тези, в състояние е да провежда успешно самостоятелно научно изследване и е способна да оформи и изложи резултатите от научното си изследване разбираемо, логично и прецизно.

В методологичен план за решаването на научно-изследователските задачи са използвани теорията на риска, теорията на моделите, теорията за вземане на решения със свързаните статистически методи, методи на икономически анализ, метод на формализацията, алгоритмично-структурни методи на дървото на уязвимостите, дървото на събитията и обединяващия ги метод на създаване и анализ на типови варианти на сценарии на процеси, както и някои общо научни методи – методът на подобие, сравнението, груповата експертиза, математическото моделиране, игровото моделиране и факторно-ситуационния анализ. Така на практика изследването е основано на методологиите на няколко научни направления и на редица теоретични подходи в тях. Това издава стремеж към интердисциплинарност и несъмнено позволява да се даде отговор на поставената цел и задачи на дисертационния труд. Пропуск на автора обаче е да дефинира своята методология, да оцени и докаже предимствата ѝ пред нейните алтернативи. Много от термините и категориите също не са дефинирани. Това, заедно с липсата на единна методология на моменти създава впечатления, че анализът е неопределен и аморфен.

Още в увода на работата авторът посочва преследваните научни и научно-приложни приноси от изследването. Приносите в много по-развит вариант са декларирани в съдържателната част и в приложения автореферат. Като цяло намирам, че приносите са с научно-приложен характер и са свързани с прилагане на нови класификации и методи на изследване към съществуващи проблеми на практиката. Макар да считам че авторът проявява коректност и претендира за неща, които е направил, както научните, така и научно-приложните приноси трябва да бъдат прецизирани. В своя си вид те са твърде амбициозни и обхватни и е препоръчително да бъдат внимателно преразгледани.

Резултатите от дисертационния труд са използвани в научната и социалната практика. Части от дисертационното изследване са използвани при изпълнението на проект, отличен с награда “Варна” за високи постижения в областта на техническите науки. Други са получили научна признателност и популярност сред научната общност чрез публикуването им в монография и в статии в реномирани наши и чужди издания и представянето им на научни конференции. Сферата на приложение на получените резултати от изследването в дисертационния труд обхваща

главно теорията и практиката на управление на безопасността в морския транспорт, както и подготовката, преподготовката и повишаването на квалификацията на управленски кадри в морския транспорт, включително на кадри за ВМС и МВР, в качеството им на морски длъжностни лица

Авторът предлага редица мотивирани препоръки за бъдещо използване на научните и научно-приложните приноси. В заключението на дисертацията са представени подробно вижданията на автора за насоките за бъдеща работа по управление на безопасността в морския транспорт.

Заключение.

Гореизложеното позволява дисертационният труд на доц. д-р Колев да се приеме като убедително, сериозно и задълбочено изследване. Това и останалите достойнства дават пълно основание за най-висока оценка на труда като завършена дисертация, отговаряща на установените формални критерии. Той доказва напълно научно-изследователските възможности и постижения на доц. д-р Колев. Посочените вече пропуски не са от критично значение за положителната оценка на труда.

Имайки предвид всичко това, становището ми е на дисертанта да бъде дадена научна степен „доктор на науките”. Това би била заслужена оценка на положения голям и новаторски труд от него, подкрепя за прилагането на редица от предложените идеи и стимул за осъществяване на други такива изследвания, от които теорията и практиката управлението у нас се нуждае.

Варна, 28 април 2013 г.

Изготвил:

(проф. д.ик.н. Д. Канев)